

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 164 | 7-13 Ağustos 2023

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 14 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

9 Ağustos: Ağır kalp rahatsızlığı, tansiyon ve bel fitiği rahatsızlıkları bulunan 27 yaşındaki mahkum Şivakar Ataş'ın sağlık sorunlarına rağmen cezaevinde tutulduğu, ayrıca rahminde tespit edilen kistlerin alınması için ameliyata ihtiyaç duyduğu bildirildi.

10 Ağustos: Gülen hareketi mensubu olma suçlamasıyla mahkum eidlen 86 yaşındaki Mustafa Said Türk'ün, sağlık durumunun kötüleşmesi nedeniyle hastaneye kaldırılmasının ardından cezaevine geri gönderildiği duyuruldu. İlerleyen yaşı ve sağlık sorunları nedeniyle Türk hakkında avukatının yaptığı infaz erteleme talebi Manisa'daki mahkemeler tarafından reddedilmişti.

13 Ağustos: Kürt siyasi hareketine yakın medya kaynakları tarafından Ankara'daki bir cezaevindeki 14 kadın mahkumun, şartlı tahliye zamanları gelmesine rağmen pişmanlık göstermedikleri gerekçesiyle serbest bırakılmadığı duyuruldu.

KEYFİ YAŞAM HAKKI İHLALLERİ

8 Ağustos: Elazığ'daki bir cezaevinde iki mahkumun Gülen hareketi veya PKK ile irtibat suçlamasıyla tutuklu bulunan sekiz siyasi mahkuma şişe saldırdığı, saldırganların kendini "derin devlet" mensubu olarak tanımladığı ve saldırı neticesinde bir mağdurun ağır şekilde yaralandığı duyuruldu. Yüksek güvenlikli cezaevinde meydana gelmesi nedeniyle siyasi mahkumların güvenliğini tehdit eden kasıtlı bir ihmal olduğu şüphesi uyandıran olay, kamuoyunda tepki uyandırdı.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınamadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

8 Ağustos: Tunceli Valiliği ilde düzenlenmesi planlanan bir konseri yasakladı.

11 Ağustos: Adana Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini bir gün boyunca yasakladı.

11 Ağustos: Van Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini iki gün boyunca yasakladı.

12 Ağustos: İstanbul ve Adana'da 1990lı yıllarda gözaltında kaybedilen kişilerle ilgili olarak düzenlenen

eylemlere müdahale eden polis toplam 70 eylemciyi gözaltına aldı.

12 Ağustos: Gaziantep'te polis, düşük maaşlara karşı düzenlenen protesto yürüyüşü nedeniyle sendika lideri Mehmet Türkmen Şireci'yi gözaltına aldı.

12 Ağustos: Muş'ta polis, HDP tarafından düzenlenen kampanya etkinliğine katılan 20 kişiyi gözaltına aldı.

13 Ağustos: Muğla'da jandarma güçleri ormanlık alanda kömür madeni inşa edilmesi projesine karşı düzenlenen gösteriye müdahale ederek iki aktivisti gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

8 Ağustos: Anayasa Mahkemesi, 2015 yılında dönemin başbakanına ilişkin olarak yazdığı köşe yazısı nedeniyle gazeteci Bülent Keneş'e verilen para cezasının ifade özgürlüğü ihlali teşkil ettiğine hükmetti.

9 Ağustos: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), hükümete muhalif kanallar KRT TV ve TELE1'e program içerikleri nedeniyle para ve geçici yayın durdurma cezaları verdi.

10 Ağustos: Sosyal medyada yayılan bir videoda İstanbul'un merkezi bir yerinde dolar banknotları saçarken görülen 13 OnlyFans içerik üreticisi polis tarafından gözaltına alındı. Gözaltına alınan kişiler halkı kin ve nefrete teşvik etmekle suçlanıyor.

10 Ağustos: Bitlis savcılığı, tutuklu gazeteci Mehmet Şah Oruç hakkında iddianame hazırlayarak Oruç'un terörizm suçlamasıyla cezalandırılması talebinde bulundu.

10 Ağustos: Muğla'da ormanlık alanda kömür madeni inşa edilmesi planlarına karşı düzenlenen çevreci eylemleri takip eden Amerikalı gazeteci Daniel McArde'ın jandarma güçleri tarafından 6 Ağustos günü gözaltına alındığı, avukatlarıyla görüşmesine izin verilmeksizin üç gün boyunca gözaltında tutulduğu ve en son sınırdışı edildiği duyuruldu.

11 Ağustos: Kürt gazeteci Ruken Tuncel'in ailesi İstanbul'daki evlerinin yakınlarında ırkçı saldırıya uğradı.

11 Ağustos: Mersin'de polis, Nevruz kutlamaları sırasında terör örgütü propagandası yaptıkları suçlamasıyla 11 kişiyi gözaltına aldı.

11 Ağustos: Gazeteci Seyhan Avşar, sağlık bakanına ait bir hastanede 6 yaşındaki bir çocuğa yönelik cinsel taciz iddialarını haberleştirmesi nedeniyle hakkında soruşturma açıldığını açıkladı.

11 Ağustos: Avrupa Doğrulama Standartları Ağı (EFCSN) ve Uluslararası Doğrulama Ağı (IFCN) tarafından ortaklaşa olarak yayımlanan bir raporda, Google'ın Türkiye'deki arama algoritmaları ve bilgi panellerinin somut şekilde taraflı olduğu ve hükümete yakın medya kuruluşlarını bağımsız bilgi kaynaklarına karşı kolladığı belirtildi.

11 Ağustos: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), bir şarkıcının klibini yayınlaması nedeniyle Power Türk kanalına yaptırım uyguladı.

13 Ağustos: Alman milletvekili Gökay Akbulut'un sosyal medya paylaşımları nedeniyle 3 Ağustos günü Türkiye'de gözaltına alındığı, Alman hükümeti tarafından gerçekleştirilen girişimlerin ardından ise serbest bırakıldığı duyuruldu.

KÜRT AZINLIK

10 Ağustos: Bitlis savcılığı, tutuklu gazeteci Mehmet Şah Oruç hakkında iddianame hazırlayarak Oruç'un terörizm suçlamasıyla cezalandırılması talebinde bulundu.

11 Ağustos: Kürt gazeteci Ruken Tuncel'in ailesi İstanbul'daki evlerinin yakınlarında ırkçı saldırıya uğradı.

11 Ağustos: Mersin'de polis, Nevruz kutlamaları sırasında terör örgütü propagandası yaptıkları suçlamasıyla 11 kişiyi gözaltına aldı.

13 Ağustos: Kürt siyasi hareketine yakın medya kaynakları tarafından Ankara'daki bir cezaevindeki 14 kadın mahkumun, şartlı tahliye zamanları gelmesine rağmen pişmanlık göstermedikleri gerekçesiyle serbest bırakılmadığı duyuruldu.

DİĞER AZINLIKLAR

8 Ağustos: İnanç Özgürlüğü Girişimi (İÖG) tarafından yayımlanan raporda 2022 yılında Türkiye'de toplam 36 inanç bazlı nefret suçu işlendiği, bu vakaların büyük çoğunluğunun Alevileri ve Hristiyanları hedef aldığı belirtildi.

CEZAEVİ KOŞULLARI

8 Ağustos: Edirne'deki bir cezaevinde koğuşların fazla kalabalık olduğu ve hasta mahkumlara tedavi imkanı verilmediği duyuruldu.

12 Ağustos: Erzurum'daki bir cezaevi Önder Poyraz adlı hasta mahkumun tedavisini yaptırmadı.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

8 Ağustos: Almanya'da Göç ve Mülteciler Federal Bürosu (BAMF) tarafından açıklanan istatistiklerde 2023 yılının ilk yedi ayında Türk vatandaşları tarafından ülkede toplam 23.486 iltica başvurusu yapıldığı, bu sayının bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 203'lük bir artışa tekabül ettiği belirtildi.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

8 Ağustos: Elazığ'daki bir cezaevinde iki mahkumun Gülen hareketi veya PKK ile irtibat suçlamasıyla tutuklu bulunan sekiz siyasi mahkuma şişe saldırdığı, saldırganların kendini "derin devlet" mensubu olarak tanımladığı ve saldırı neticesinde bir mağdurun ağır şekilde yaralandığı duyuruldu. Yüksek güvenlikli cezaevinde meydana gelmesi nedeniyle siyasi mahkumların güvenliğini tehdit eden kasıtlı bir ihmal olduğu şüphesi uyandıran olay, kamuoyunda tepki uyandırdı.

10 Ağustos: Mersin'deki bir cezaevi yönetimi, mahkumlar tarafından maruz kaldıkları hak ihlallerini gazetecilere ve STK'lara duyurmak üzere gönderilen mektuplara güvenlik gerekçesiyle el koydu.

12 Ağustos: Bitlis'te askerler, operasyon sırasında gözaltına aldıkları Kerem Arvas adlı köylüye işkence etti.